

**Перелік вибірових дисциплін по кафедрі історії
на 2021-2022 н.р.**

032 Історія та археологія (магістр)

6 курс

№	Назва дисципліни	Мета, завдання, компетентності	ПІБ викладача
6 курс 3 семестр (6 кредитів) лекцій - 28, семінарів – 32, сам.роб. – 120, форма контролю - залік			
	Вибіркова дисципліна 02		
1	Історико-науковий контекст духовної парадигми людської цивілізації	<p>Мета курсу: сприяти усвідомленню студентами історико-філософської ідеї розвитку духовної парадигми людської цивілізації. Зосередження на проблемах пов'язаних з гносеологічними (пізнавальними) і онтологічними (буттєвими) факторами. З'ясування історико-філософської сукупності понять, принципів, тлумачень концепцій, що інтерпретують духовну парадигму під кутом зору герменевтики (тлумачення давніх текстів залежно від культури, в яких вони існували, і від культури суб'єкта, який здійснює інтерпретацію), феноменології (вчення про феномен, який виступає як певна реальність, її самовираження і саморозкриття), екзистенціалізму (вчення, яке значення суцього виводить з існування людини), прагматизму (вчення, яке зводить суть понять, ідей до практичних операцій), позитивізму (вчення, єдиним джерелом пізнання вважає емпіричний досвід), матеріалізму (вчення, проголошує матерію першоосновою всього суцього).</p> <p>Завдання курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати основні уявлення про предмет та специфіку досліджень теорії походження світових духовно-культурних концепцій, які беруть за основу надприродні причини та обставини цього складного процесу; • сформувати знання про основні етапи розвитку і становлення теорій головним предметом дослідження яких є духовно-релігійний феномен; • ознайомити з суспільно-політичним та науково-теоретичним контекстом формування духовно-релігійних засад розвитку людської цивілізації; 	Рижєва Н.О.

		<ul style="list-style-type: none"> сформувати уявлення про можливості сприйняття духовних парадигм такими, якими вони є у різних народів Світу за умови не допущення світоглядних та ідеологічних упереджень. 	
2	Демографічні аспекти історичної демографії	<p>Мета навчального курсу: сформувати знання про розвиток і динаміку народонаселення, навчити аналізувати сучасні демографічні процеси у світі та в Україні.</p> <p>Завдання курсу:</p> <ol style="list-style-type: none"> Сформувати знання про об'єкт, предмет, методи дослідження демографічної науки, її структуру та зв'язок з іншими науками. Узагальнити теоретичні знання про рух населення, проаналізувати причинно-наслідкові зв'язки між демографічними процесами у сучасному світі. Встановити історико-географічні аспекти розвитку та поширення релігій світу. Навчити працювати студентів з науковою та науково-популярною літературою для аналізу демографічної і статистичної інформації. 	Маринченко Г.М.
3	Населення світу: проблеми етнодемографії	<p>Мета курсу: надати студентам інформацію наступні емпіричні дані про населення регіонів світу, як: кількість, статевовікова структура, приріст (скорочення) населення та фізичне переміщення населення (міграція). До задач вивчення населення світу, в контексті проблем етнодемографії належить: аналіз статистичних даних про рівні народжуваності і смертності, шлюбів і розлучень, тривалості життя; короткочасні та довгострокові прогнози стану та динаміки руху населення. Сім'я та шлюб - як соціальні інститути, соціалізація конкретно-історичних індивідів як масовий процес - також належать до комплексу об'єктів демографії.</p> <p>Завдання курсу: - визначити історичні обставини зародження та розвитку етнодемографії, виведення закономірностей та законів розвитку людності різних етносів певних регіонів світу у різні періоди історії людства.-ознайомити студентів зі специфікою сучасної етнодемографії в її регіональній багатоаспектності (демографія дослівно означає «опис населення» або «народоопис») — це спеціальна історична дисципліна, що вивчає закономірності й характер складу та розвитку народонаселення на різних етапах існування людського суспільства.</p>	Ласінська М.Ю.
4	Степове Побужжя у добу заліза	<p>Предметом вивчення дисципліни є закономірності історико-культурного розвитку регіону Степового Побужжя у I тис. до н.е.</p> <p>Метою курсу є вивчення дисципліни є теоретичне осмислення археологічної джерельної бази для реконструкції історичних процесів у час існування кіммерійської та скіфської археологічних культур у регіоні.</p> <p>Завдання:</p> <p>Завдання дисципліни спрямовані на вивчення і розуміння:</p>	Смирнов О.І.

		<ul style="list-style-type: none"> - характерних рис кіммерійської та скіфської археологічних культур у Степовому Побужжі; - аналізу історичного процесу в регіоні у контексті загальноєвропейського культурного розвитку; - особливостей окремих напрямків розвитку культури кіммерійців та скіфів; <p>співставлення археологічних джерел з історичними та етнографічними джерелами. Завдання дисципліни спрямовані на уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоювати головні поняття та терміни; - аналізувати відмінності джерельної бази за хронологією; - класифікувати археологічні пам'ятки за специфічними ознаками матеріальної культури; - застосовувати отримані знання при аналізі та інтерпретації археологічних джерел; 	
5	Етнічна історія стародавнього Надчорномор'я	<p>Метою викладання навчальної дисципліни “Етнічна історія стародавнього Надчорномор'я” є: ознайомити студентів з основним категоріальним апаратом етнічної історії людства, з її методологією і завданнями. Проаналізувати та вивчити етапи етнічного розвитку українців, основні риси матеріальної і духовної культури етносів, зміни національного складу населення у межах етнічної території Півдня України, дослідити етно-соціальну структуру українського суспільства на різних етапах часового розвитку, етнокультури в умовах урбанізаційних процесів в Україні.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пізнавальні</i>: вивчити понятійний апарат і методологію курсу; ознайомитися з походженням давнього населення Надчорномор'я, основними етапами етнодемографічного розвитку регіону; охарактеризувати історико-географічне та антропологічне районування регіону; дослідити основні риси традиційно-побутової культури: галузі господарювання, поселення, житло, світоглядні уявлення та вірування, звичаї, традиції, основні комплекси одягу етнічних і етнографічних груп на етнічній території українців; виокремити етнічні межі розселення давніх етносів; розкрити суспільні відносини в їх історичному розвитку; визначити основні етнотопоніми й етноніми; охарактеризувати етнокультурний і етносоціальний розвиток етнічних спільностей в регіоні. - <i>методичні</i>: ознайомити студентів з основними методами та джерелами історико-географічного та етнологічного дослідження, дати студентам уяву про культурно-історичний розвиток регіону, вільно добирати і оперувати методами і прийомами навчання предмету, оптимізуючи навчально-виховний процес; - <i>практичні</i>: вироблення практичних вмінь та навичок, необхідних для забезпечення високої ефективності проведення етнологічних досліджень, 	Горбенко К.В.

		сформувати основні історико-географічні поняття та вміння їх застосовувати, виробити навички самостійного картографування історичних подій та періодів.	
6	Археологія середньовіччя	<p>Метою дисципліни є вивчення матеріальної культури слов'яно-руської, золотоординської доби та козацьких часів на теренах України</p> <p>Завдання курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Грунтовний аналіз та характеристика ранньосередньовічних та середньовічних слов'янських культур V - X ст., старожитностей епохи Київської Русі X - XIV ст. • дослідити ключові проблеми хронології, походження, території розповсюдження археологічних культур України V - XVIII ст. • охарактеризувати господарство, поховальний обряд, матеріальна культура слов'янського населення та кочовиків Українського степу. • вивчити основні категорії археологічних пам'яток епохи Київської Русі, Золотоординського періоду. 	Кузовков В.В.

2 семестр (3 кредити) лекцій - 14, семінарів – 16, сам.роб. – 60, форма контролю – залік			
	Вибіркова дисципліна 04		
1	Країнознавство: історичний контекст	<p>Анотація. Навчальна дисципліна «Країнознавство: історичний контекст», що вивчає країни і регіони, знайомить студентів-магістрів із теоретичними засадами країнознавства та дає характеристику країн і регіонів світу. В процесі вивчення курсу увага приділяється комплексному аналізу та висвітленню особливостей історичного розвитку держав різних регіонів, питанням їх природно-географічного розташування, соціальної організації населення, функціонування політико-правових систем. Інтеграційні та глобалізаційні процеси у світі впливають на національну й зовнішню політику держав, розвиток їхніх дипломатичних відносин і міжнародного співробітництва. Дисципліна навчає основних засад прогнозування розвитку міжнародного партнерства та висвітлює вплив глобалізаційних тенденцій на національні ціннісні орієнтації країн світу. Вивчення дисципліни сприяє поглибленню знань із культури та традицій різних країн, систематизації та узагальненню різномірних даних та вироблення навичок застосування у практичній діяльності.</p> <p>Мета курсу: формування у студентів комплексних знань про регіони та країни сучасного світу. Цей курс дає можливість оволодіти системою країнознавчого аналізу у сфері історії, а також дослідити, систематизувати й узагальнити дані про природу, населення, внутрішні просторові особливості державно-регіонального розвитку.</p>	Буглай Н.М.

		<p>Завдання курсу: узагальнити та розвинути знання з історії різних країн; формування у студентів ґрунтовних та систематичних знань щодо політичної організації та форм державного управління в країнах сучасного світу; ознайомлення студентів з природно-ресурсним та економічним потенціалом, та спеціалізацією виробництва різних держав; сформувати систему знань щодо особливостей розвитку культури та традицій різних держав; сформувати навички аналізу літератури та самостійної роботи з нею, що містить різноманітну країнознавчу інформацію; розширити знання з географії та застосовувати у практичній діяльності методи економіко-географічного аналізу різних країн світу; навчитися основних засад прогнозування розвитку міжнародного партнерства; засвоїти основні поняття та категорії країнознавства; визначати вплив глобалізаційних тенденцій на національні ціннісні орієнтації країн світу у процесі міжкультурної ділової комунікації; аналізувати основні джерела інформації та методологію країнознавчого дослідження.</p>	
2	Актуальні проблеми сучасної вітчизняної історіографії	<p>Мета курсу: ознайомлення студентів з актуальними, дискусійними питаннями сучасної української історіографії, станом розвитку та характерними тенденціями сучасної вітчизняної історичної науки. Метою викладання навчальної дисципліни є здобуття необхідного для фахівця обсягу й рівня історіографічних знань, забезпечення ціннісної орієнтації у культурно-історичному просторі, формування історичної свідомості та мислення, набуття здобувачами освіти навичок роботи з історіографічними джерелами, формування засобами історіографії професійної культури, наукового світогляду майбутнього історика, дослідницьких й інформаційних умінь студентів.</p>	Пархоменко В.О.
3	Історія Надчорномор'я епохи розпаду родового ладу (політогенез та ранньокласові суспільства)	<p>Мета курсу: розкриття основних етапів становлення та розвитку стародавніх суспільств на теренах Надчорноморського регіону в епоху розпаду родового ладу. Аналіз економічних, соціальних та культурних особливостей племен Надчорномор'я у III – II тис до н.е.. Ознайомлення студентів із сукупністю знань з історії Надчорноморського регіону у бронзову добу. Характеристика культурно-історичних та соціально-економічних особливостей життя племен ямної, катакомбної, бабинської, сабатинівської та білозерської культур. Виховання у студентів почуття поваги до різних етнокультурних спільнот.</p> <p>Завдання дисципліни:</p> <p>охарактеризувати головні поняття та терміни з історії Надчорномор'я у III – II тис. до н.е.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - проаналізувати матеріальні джерела; - розкрити основні теорії політогенезу; - охарактеризувати основні етапи археологічних досліджень Надчорноморського регіону; 	Горбенко К.В.

		<ul style="list-style-type: none"> - проаналізувати історіографію історико-культурного розвитку Надчорномор'я; - визначити особливості матеріальної культури племен Надчорномор'я у III – II тис. до н.е.; - проаналізувати зміни господарства племен Надчорномор'я у бронзову добу; - охарактеризувати причини трансформації родового ладу у племен Надчорномор'я та занепаду потестарної структури суспільства.. 	
4	Укріплене поселення Дикий Сад у системі пам'яток доби фінального бронзового віку.	<p>Предметом вивчення дисципліни є культурно-історичний розвиток населення Степового Побужжя у добу фінальної бронзи за комплексом артефактів городища Дикий Сад.</p> <p>Метою вивчення дисципліни є аналіз особливостей археологічного комплексу городища Дикий Сад у контексті історико-культурного розвитку Надчорноморського регіону за доби фінального бронзового віку.</p> <p>Завдання: Завдання дисципліни спрямовані на вивчення і розуміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - характерних рис архітектури та матеріальної культури населення Дикого Саду; - аналізу історичного процесу в Надчорномор'ї у контексті загальноєвропейського культурного розвитку; - особливостей окремих напрямків розвитку культури населення фінального бронзового віку регіону; <p>співставлення археологічних джерел з історичними та етнографічними джерелами.</p> <p>Завдання дисципліни спрямовані на уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоювати основні археологічні поняття; - аналізувати джерельну базу доби фінальної бронзи; - застосовувати отримані знання при аналізі та інтерпретації археологічних джерел; - класифікувати археологічні пам'ятки бронзового віку за специфічними ознаками матеріальної культури; <p>порівняти матеріальну культуру населення Дикого Саду з здобутками інших племен Надчорномор'я.</p>	Горбенко К.В.
5	Актуальні проблеми історії держави і права зарубіжних країн	<p>Метою вивчення дисципліни «Актуальні проблеми історії держави і права зарубіжних країн» є: отримання знань про загальну історію держави та права, процеси виникнення, утворення і розвитку держави і права у певній конкретній історичній обстановці у кожній окремій країні; з'ясування питань виникнення, розвитку, а також занепаду історичних типів держави та права, форм держави та права, їх різновидів, причин і наслідків організаційних і структурних змін у державному апараті і системах права.</p>	Хрящевська Л.М.

6	<p>Антична археологія Степового Побужжя</p>	<p>Метою курсу є історія та антична археологія Нижнього Побужжя від часів їх заснування до загибелі. Вона може бути розглянута лише при комплексному підході та завдяки значному матеріалу, у тому числі, новому, здобутому під час археологічних досліджень, який дає змогу реконструкції усіх аспектів життя стародавніх грецьких колоній - політичному, соціально-економічному та культурному.</p> <p>Завдання дисципліни:</p> <p>Формування уявлення про джерельну базу та характер накопичення археологічного матеріалу, про основні напрямки наукових розробок та історіографії вивчення;</p> <p>Знайомство з дискусійними питаннями історії Нижнього Побужжя;</p> <p>Вивчення конкретної історії розвитку кожного полісу, зокрема, у Побужжі ;</p> <p>Реконструкція економіки, матеріальної та духовної культури античних міст Нижнього Побужжя;</p> <p>Вивчення особливостей розвитку античних міст в до римську та римську добу;</p> <p>Одним з складних питань є взаємовідносини між грецьким світом та варварським оточенням. Тому в задачі курсу входить висвітлення еволюції цих взаємовідносин та їх вплив на розвиток міст.</p>	Смирнов О.І.
7	<p>Київська Русь та її сусіди</p>	<p>Курс «Київська Русь та її сусіди» є невід’ємною складовою підготовки магістра історичних спеціальностей. Курс викладається на факультеті психології та педагогіки Миколаївського Національного університету імені В.А. Сухомлинського на спеціальності 032 Історія та археологія у межах освітньої програми «Археологія». Курс «Київська Русь та її сусіди» складається з 3-х кредитів (90 годин) ECTS, предметом вивчення якого є міжнародні зв’язки Київської Русі у IX – XIII ст.</p> <p>Під час викладання курсу студенти знайомляться з такими науковими проблемами, як періодизація історії Київської Русі та її міжнародних зв’язків, джерела та історіографія міжнародних зв’язків Київської Русі, зв’язки Русі з Візантією, світом кочовиків, Скандинавією, народами і державами Центральної та Західної Європи, а також народами і державами Сходу.</p> <p><i>Ключові слова:</i> історія, Київська Русь, письмові та археологічні джерела, норманізм та антинорманізм, варяги, шлях «з варяг у греки», міжнародні угоди, збройні конфлікти.</p> <p><i>Мета:</i> розгляд основні концепції історії Київської Русі та її зв’язків з сусідніми народами та державами.</p> <p><i>Завдання</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомлення магістрантів з джерельною базою і історіографією проблеми; • актуалізація знань з політичної історії Київської Русі; • розгляд зв’язків Київської Русі з сусідніми державами і народами 	Кузовков В.В.